

Crinum

In het algemeen zijn ze warmteminnend en moeten bij ons in een kas worden gekweekt. Op deze regel zijn er natuurlijk weer de bekende uitzonderingen. Een daarvan is de hybride *Crinum x powellii*: een kruising tussen *C. moorei* en *C. bulbispermum*. Volgens de literatuur zou deze hybride tegen een temperatuur van - 5 graden Celsius kunnen. Voorwaarde is dan wel, dat de bol en de nek bijna geheel onder het grondoppervlak moeten zijn geplant en dat die grond goed waterdoorlatend is. Ik kweek planten van *C. x powellii* buiten, maar haal ze binnen als het begint te vriezen. De planten gaan pas weer naar buiten als de gemiddelde dagtemperatuur boven de 10 graden Celsius is gekomen. Ondertussen zijn de planten binnen dan al uitgelopen. Het kan gebeuren, dat in het vroege voorjaar de temperatuur 's nachts naar het vriespunt zakt. In deze situaties is de kans groot, dat de bladeren een 'tik oplopen': ze kleuren eerst grijs en sterven later af.

Zoals gesteld zijn er aanzienlijke verschillen in groeigebieden. Zo komt *Crinum minimum* voor in Noord Provincie (Zuid-Afrika) en heeft de plant zich aangepast aan de droge omstandigheden. Aan de andere kant komen soorten als *C. broussonetii*, *C. pauciflorum* en *C. distichum* in het zuiden van Tsjaad voor en staan deze soorten daar letterlijk met hun voeten in het water.

Crinum minimum heeft zich in hoge mate aangepast aan de droge groeiomstandigheden. De plant vormt een paar, zes tot tien centimeter lange, grasachtige bladeren. De plant begint pas te bloeien en

Het geslacht *Crinum* behoort tot de familie der Amaryllidaceae, omvat zo'n 130 soorten en heeft een groot verspreidingsgebied. Het zal

daarom niemand verbazen, dat er aanzienlijke verschillen zijn tussen de soorten wat betreft de groeiomstandigheden.

daarna te groeien als er zoveel water is gevallen, dat deze de in de grond zittende bollen heeft bereikt. Is er in een seizoen niet voldoende water gevallen, dan blijft de plant volledig in rust. Twee tot drie weken nadat er voldoende water is gevallen, bloeit de plant. De bladeren groeien uit na de bloei. Er staat één bloem op een bloemsteel. De bloemen bloeien één tot zes dagen, meestal twee of drie. De meeste *Crinum*soorten vormen direct na de bloei zaden. Bij *Crinum minimum* duurt dit aanzienlijk langer: zeven tot tien weken na de bloei, als er al zaden worden gevormd. Als er niet voldoende water is gevallen, dan worden er geen zaden gevormd.

De vegetatie in het zuiden van Tsjaad wordt getypeerd als savannes en (sub) tropische bossen en graslanden. Er valt jaarlijks 750 tot 1250 millimeter regen, met name tussen april en oktober. In dit gebied ligt ook het Tsjaadmeer. In het zuiden van Tsjaad groeien zoals hiervoor aangegeven diverse *Crinums*, die van water houden. *C. broussonetii* vormt bollen met een diameter van

7 tot 16 centimeter. Uit de bollen groeien V-vormige bladeren, die in twee rijen tegenover elkaar staan en naar de punten toe taps toe lopen. De bloemen staan in een scherm, zijn wit van kleur en de zes bloemdekbladeren bezitten over de gehele lengte een rode streep. De planten van dit soort komen voor in open savannes, waarbij de gronden tijdelijk onder water staan. *Crinum pauciflorum* is een liefhebber van 'natte voeten'. Planten van dit soort groeien vooral in poeltjes, die in de regentijd geheel onder water staan. Deze poeltjes kunnen een tot twee meter diep zijn en de bollen groeien in de kleiachtige bodem. Om te bloeien, is het nodig dat de planten in het water staan. *C. pauciflorum* lijkt enigszins op *C. distichum*, maar is wat kleiner. Wat betreft habitat zijn de verschillen groter. *C. distichum* hoeft niet per se onder water te staan om te bloeien. De planten van dit soort groeien in moerachtige graslanden, waar laat in regenseizoen zo'n 50-200 millimeter water op de grond staat. De grondsoort waarin, of beter gezegd waarop, de

bollen staan is ziltig zand. Beide soorten kunnen goed in potten worden gekweekt.

Ook in Zuid-Afrika groeit een *Crinum*, die van water houdt: *C. variable*. Toen ik in augustus 2000 in Zuid-Afrika was, zag ik planten van deze soort tussen Nieuwoudtville en Loerisfontein. De planten stonden dichtbij een waterval met hun voeten in het stromende water. Helaas waren ze niet in bloei, daar was het nog te vroeg voor. Als ik op het juiste moment was geweest, januari-februari, dan had ik de tien tot twaalf in een scherm staande bloemen kunnen zien. De bloemen zijn wit van kleur met een rode tekening. *Crinum variable* blijft altijd groen.

tekst en foto's: Peter Knippels

Crinum x powellii met koudeschade

